Asia: VNS 3/2026 vp – Valtioneuvoston selonteko

ProAgria Keskusten Liitto ry kiittää mahdollisuudesta lausua valtioneuvoston selonteosta julkisen talouden suunnitelmaksi. Selonteossa esitetyt julkisen talouden sopeuttamistoimet ovat mittavia, ja maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalle kohdistuvat säästöt ovat kokonaisuudessaan merkittäviä.

ProAgria Keskusten Liitto pitää erityisen huolestuttavina selonteon säästölinjauksia, jotka kohdistuvat Luonnonvarakeskukseen (Luke), Ruokavirastoon sekä valtionavustuksiin, joilla tuetaan viljelijöiden neuvontaa ja osaamisen kehittämistä.

1. Luonnonvarakeskukseen kohdistuvat säästöt

Luonnonvarakeskus on keskeinen tietopohjan tuottaja suomalaiselle maatalous-, metsä- ja ruokajärjestelmälle. Luken rooli tutkimuksen, tilastoinnin ja ennakointitiedon tuottajana on välttämätön, jotta päätöksenteko sekä tilatasolla että kansallisella tasolla voi perustua ajantasaiseen ja luotettavaan tietoon.

ProAgria Keskusten Liitto korostaa, että Luken tutkimus ja tilastointi ovat suoraan kytköksissä maatilojen kannattavuuteen ja riskienhallintaan. Säästöjen seurauksena tutkimustoiminnan supistuminen heikentää mahdollisuuksia kehittää tuotannon tehokkuutta, ilmastokestävyyttä ja kilpailukykyä. Pitkällä aikavälillä tutkimusleikkaukset johtavat tuottavuuskehityksen hidastumiseen, mikä heikentää koko ruokajärjestelmän taloudellista kestävyyttä.

Luken rahoituksen merkittävät leikkaukset kohdistuvat suoraan maatalouden pitkän aikavälin kilpailukykyyn ja huoltovarmuuteen. Näinä turbulentteina aikoina tarvitsemme alalle pitkäjänteistä, Suomessa tehtävää ja kansainvälisesti laadukasta tutkimusta, jotta voimme kehittää ruokasektorimme kannattavuutta sekä kotimaista huoltovarmuutta tutkittuun tietoon pohjautuen.

2. Ruokavirastoon kohdistuvat säästöt

Ruokavirasto on keskeinen toimija maataloustukien hallinnoinnissa, valvonnassa ja viljelijöiden arkea tukevien palveluiden tuottamisessa. Sen kautta toteutuvat muun muassa tukijärjestelmät, sähköiset palvelut sekä neuvonnan tukirakenteet.

ProAgria Keskusten Liitto korostaa, että Ruokaviraston resurssien heikentäminen lisää hallinnollista kuormitusta sekä viranomaisissa, neuvonnassa että suoraan maatiloilla. Tukijärjestelmien toimeenpanon sujuvuuden heikkeneminen lisää riskiä tukien viivästymisestä ja virheistä. Digitaalisten järjestelmien ja neuvontaa tukevien palveluiden kehittämisen hidastuminen heikentää maatilojen kilpailukykyä.

Ruokaviraston leikkaukset kohdistuvat suoraan viljelijöille näkyviin palveluihin ja lisäävät epävarmuutta maatalousyrittämisessä. Leikkaukset tulevat näkymään kustannuksina neuvonnan toiminnassa sekä tiloilla työajan lisääntymisen kautta. Nämä leikkaukset tulevat laskemaan tilojen kannattavuutta entisestään.

ProAgria Keskusten Liitto ry. Urheilutie 6 D, PL 251, 01301 VANTAA Puh./Tel. +358 20 747 2400
ProAgria Centralernas Förbund Idrottsvägen 6 D, PB 251, FI–01301 VANDA, FINLAND etunimi.sukunimi@proagria.fi
Association of ProAgria Centres Urheilutie 6 D, P.O. Box 251, FI–01301 VANTAA, FINLAND proagria.fi
Kotipaikka Vantaa / Hemort Vanda / Place of domicile Vantaa Y-tunnus 0201666-3

3. Valtionavustusten leikkaukset vaikuttavat suoraan neuvontaan ja osaamiseen

Selonteossa esitetyt valtionavustusten huomattavat leikkaukset heikentävät merkittävästi viljelijöille tarjottavaa neuvontaa, koulutusta sekä yritystoiminnan kehittämispalveluja.

ProAgria Keskusten Liitto korostaa, että neuvonta- ja koulutuspalveluilla on keskeinen rooli investointien onnistumisessa, tuotannon tehostamisessa, ilmasto- ja ympäristötoimenpiteiden käytännön toteutuksessa ja sukupolvenvaihdosten sujuvuudessa.

Valtionavustusten leikkaukset vaikuttavat käytännössä useita reittejä. Aktiivisen tilatasonneuvonnan väheneminen heikentää tilojen kannattavuutta. Samalla investointien riskit kasvavat ja investointeja toteutetaan vähemmän, jolloin kuntien ja alueiden verotuotto jää myös nykyistä pienemmäksi. Osaamisen kehityksen hidastuminen heikentää tilojen tuottavuutta ja vähentää nuorten halukkuutta sukupolvenvaihdoksiin.

Kaiken kaikkiaan valtionavustusten leikkaukset kohdistuvat suoraan maatilojen sekä kuntien tulonmuodostukseen ja heikentävät koko ruokaketjun kilpailukykyä. Ehdotamme leikkausten sijaan neuvonnan valtionavustuksen siirtoa kokonaisuudessaan osaksi Neuvo-palvelukokonaisuutta, jolloin neuvontatoimet kohdistuvat vain aktiivisesti tilojen toimintaa kehittäviin ruoantuottajiin.

4. Kokonaisvaikutus kannattavuuteen ja huoltovarmuuteen

Maa- ja elintarviketalouden kannattavuus on jo lähtökohtaisesti heikko, ja tilojen taloudellinen liikkumavara on rajallinen.

Samanaikaiset leikkaukset tutkimukseen (Luke), hallintoon ja palveluihin (Ruokavirasto), neuvontaan ja osaamiseen (valtionavustukset) kohdistuvat samaan arvoketjuun useasta suunnasta, mikä moninkertaistaa vaikutukset.

ProAgria Keskusten Liitto katsoo, että säästöjen yhteisvaikutus heikentää merkittävästi maatalouden kannattavuutta, jolloin tilojen lopettamispaine kasvaa. Tämä puolestaan johtaa kotimaisen ruoantuotannon tason heikkenemiseen ja huoltovarmuuden vaarantamiseen puolipitkällä aikavälillä.

5. Yhteenveto ja esitys

ProAgria Keskusten Liitto esittää, että maa- ja metsätalousvaliokunta kiinnittää erityistä huomiota kolmeen pointtiin:

1. Luonnonvarakeskuksen rahoitus turvataan tutkimuksen ja tietopohjan jatkuvuuden varmistamiseksi

2. Ruokaviraston resursseja ei heikennetä viljelijöiden palvelujen ja tukijärjestelmien toimivuuden turvaamiseksi

3. Valtionavustusten leikkauksia tarkistetaan, jotta neuvonta- ja koulutuspalvelut voidaan säilyttää riittävällä tasolla. Samalla tarkastellaan mahdollisuutta siirtää neuvonnan valtionavustus kokonaisuudessaan Neuvo-palveluihin.

ProAgria Keskusten Liitto korostaa, että esitetyt säästöt kohdistuvat keskeisiin toimintoihin, jotka tukevat suomalaisen maatalouden kannattavuutta, kilpailukykyä ja huoltovarmuutta.

Neuvonta, tutkimus ja toimiva hallinto eivät ole pelkkiä kustannuksia, vaan investointeja, jotka mahdollistavat kotimaisen ruoantuotannon jatkuvuuden ja kansallisen kokonaisturvallisuuden. Huoltovarmuus, ympäristö ja ilmasto kulkevat käsi kädessä Ilmaston muuttuessa Suomen ruokajärjestelmän merkitys kasvaa, ja tämä edellyttää, että tuotanto pysyy Suomessa elinvoimaisena. Tässä ajassa on kriittisen tärkeää, että keräämme Suomessa uskottavaa tutkimustietoa, joka muuttuu **käytännön teoiksi maatiloilla** ja että Suomi kykenee samanaikaisesti vastaamaan ilmasto-, ympäristö- ja ruokaturvahaasteisiin.

Näin ollen ProAgria Keskusten Liitto ry katsoo, että selonteon jatkovalmistelussa ja toimeenpanossa tulee vahvistaa neuvonta- ja kehittämisorganisaatioiden roolia osana kansallista huoltovarmuus- ja elinkeinopolitiikkaa. Näin varmistetaan, että strategiset linjaukset muuttuvat käytännön toimenpiteiksi maatiloilla ja maaseutuyrityksissä. Loppujen lopuksi kyse on siitä, että haluaako Suomi pitää kotimaisen ruoantuotannon, yrittäjät ja osaamisen aidosti elinvoimaisina myös 2030-luvulla. Tähän tarvitaan laajaa kansallista yhteistyötä.

Kunnioittavasti,

ProAgria Keskusten Liitto ry

Harri Mäkivuokko

Toimitusjohtaja

ProAgria Keskusten Liitto ry. Urheilutie 6 D, PL 251, 01301 VANTAA Puh./Tel. +358 20 747 2400
ProAgria Centralernas Förbund Idrottsvägen 6 D, PB 251, FI–01301 VANDA, FINLAND etunimi.sukunimi@proagria.fi
Association of ProAgria Centres Urheilutie 6 D, P.O. Box 251, FI–01301 VANTAA, FINLAND proagria.fi
Kotipaikka Vantaa / Hemort Vanda / Place of domicile Vantaa Y-tunnus 0201666-3